

ΕΝΟΤΗΤΑ 17 Ο Ι. Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας (1828-1831) - Η ολοκλήρωση της ελληνικής επανάστασης (1829)

Ιωάννης Καποδίστριας	- Ο Ι. Καποδίστριας εκλέχτηκε κυβερνήτης της Ελλάδας (Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας-άνοιξη 1827) - Στις αρχές του 1828 ήρθε στο Ναύπλιο. - Η κατάσταση που βρήκε ήταν τραγική. - Η χώρα ήταν κατερειπωμένη και ο λαός εξαθλιωμένος. - Ληστές και πειρατές έλεγχαν μεγάλες περιοχές, ενώ αιγυπτιακός στρατός παρέμενε στη ΝΔ Πελοπόννησο και τουρκικός στη Στερεά Ελλάδα.
Πολίτευμα και διοίκηση	- Ο Καποδίστριας ανέστειλε την ισχύ του συντάγματος της Τροιζήνας και συγκέντρωσε στα χέρια του όλες τις εξουσίες. - Η Δ' Εθνοσυνέλευση (Άργος, καλοκαίρι 1829) επικύρωσε αυτές τις αποφάσεις.
Ένοπλες δυνάμεις	- Ο Κυβερνήτης ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη συγκρότηση τακτικών ενόπλων δυνάμεων. - Ορισμένοι από τους αγωνιστές αξιοποιήθηκαν για τη δημιουργία τακτικού στρατού. - Ιδρύθηκε ο <i>Λόχος των Ευελπίδων</i>, πρόδρομος της σημερινής Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων. - Παράλληλα, έγιναν τα πρώτα βήματα για την οργάνωση τακτικού πολεμικού ναυτικού.
Οικονομία	- Ο Καποδίστριας σχημάτισε ένα πρώτο κρατικό ταμείο (από εισφορές Ελλήνων εξωτερικού και φιλελλήνων). - Με τη συνεργασία του φίλου του Γαλλοελβετού τραπεζίτη Εϋνάρδου, προχώρησε στην ίδρυση τράπεζας και στην κοπή νομίσματος, του φοίνικα. - Επιχείρησε να εκσυγχρονίσει τη γεωργία εισάγοντας νέες καλλιέργειες (πατάτα) και νέες καλλιεργητικές μεθόδους (χρήση σιδερένιου άροτρου).
Εκπαίδευση	- Μια από τις κύριες προτεραιότητες του Κυβερνήτη υπήρξε η οργάνωση της εκπαίδευσης. - Ίδρυσε το Ορφανοτροφείο της Αίγινας, στο οποίο λειτούργησαν: -τρία αλληλοδιδασκτικά σχολεία (αντίστοιχα των σημερινών δημοτικών, τετραετούς φοίτησης), -τρία ελληνικά (αντίστοιχα των σημερινών γυμνασίων με τριετή φοίτηση), -αρκετά χειροτεχνεία (επαγγελματικές σχολές), καθώς και -το Πρότυπον Σχολείον, στο οποίο σπούδαζαν όσοι προορίζονταν για δάσκαλοι. - Επίσης, ιδρύθηκε το Κεντρικόν Σχολείον, στο οποίο φοιτούσαν όσοι προορίζονταν για σπουδές σε πανεπιστήμια του εξωτερικού. - Επιπλέον, δημιουργήθηκε στην Τίρυνθα το Πρότυπον Αγροκήπιον (γεωργική σχολή).
Η ολοκλήρωση της επανάστασης 1829	- Όταν έφτασε στην Ελλάδα ο Καποδίστριας, η επανάσταση βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη. - Εκκρεμούσαν ο βαθμός ανεξαρτησίας του κράτους (αν θα ήταν αυτόνομο ή ανεξάρτητο) και ο καθορισμός των συνόρων του. - Ακόμη, δεν είχαν σταματήσει οι πολεμικές επιχειρήσεις. - Η τελευταία μάχη δόθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1829 στην Πέτρα της Βοιωτίας, όπου ελληνικές δυνάμεις με επικεφαλής τον Δ. Υψηλάντη επικράτησαν επίλεκτων τουρκικών δυνάμεων. - Η Ελλάδα αναγνωρίστηκε κράτος ανεξάρτητο (πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας, 1830) και διέυρνε τα σύνορά της ενσωματώνοντας όλα τα εδάφη νοτίως της γραμμής Αμβρακικού κόλπου-Παγασητικού κόλπου (συνθήκη της Κωνσταντινούπολης, 1832). - Το ελληνικό κράτος θα περιελάμβανε τη Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο, τα νησιά του Αργοσαρωνικού, την Εύβοια, τις Κυκλάδες και τις Σποράδες.
Η αντιπολίτευση κατά του Καποδίστρια	- Η επιλογή του Καποδίστρια να συγκροτήσει ένα συγκεντρωτικό κράτος προκάλεσε αντιδράσεις. - Πρόκριτοι με τοπική εξουσία, πλούσιοι πλοιοκτήτες και έμπειροι Φαναριώτες δυσανεχτήθηκαν. - Φιλελεύθεροι διανοούμενοι (Αδ. Κοραής) καυτηρίαζαν τον αυταρχισμό του Καποδίστρια. - Επίσης, η Αγγλία και η Γαλλία υποκινούσαν τις αντικαποδιστριακές κινήσεις θεωρώντας τον Κυβερνήτη όργανο της Ρωσίας.

- Ο Α. Μιαούλης ανατίναξε στον Πόρο τα δύο μεγαλύτερα ελληνικά πολεμικά πλοία.
- Στις 27 Σεπτεμβρίου 1831 ο Κωνσταντίνος και ο Γεώργιος Μαυρομιχάλης δολοφόνησαν τον Καποδίστρια στο Ναύπλιο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 18 Από την άφιξη του Όθωνα (1833) έως την 3η Σεπτεμβρίου 1843

Η εκλογή και η άφιξη του Όθωνα στην Ελλάδα	• Ο εμφύλιος πόλεμος που ξέσπασε στην Ελλάδα μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια έκανε τις Δυνάμεις να επέμβουν στα ελληνικά πράγματα. • Όρισαν, λοιπόν, βασιλιά της Ελλάδας τον Όθωνα, τον 17χρονο γιο του βασιλιά της Βαυαρίας Λουδοβίκου Α' (συνθήκη του Λονδίνου, 1832). • Το πολίτευμα ορίστηκε να είναι απόλυτη μοναρχία. • Οι Δυνάμεις έδωσαν στην Ελλάδα 20.000.000 φράγκα ως πρώτη δόση ενός δανείου που θα έφτανε συνολικά τα 60.000.000 φράγκα.
Η περίοδος της Αντιβασιλείας (1833-1835)	• Την εξουσία θα ασκούσε, μέχρι την ενηλικίωσή του (1835), η Αντιβασιλεία, μια επιτροπή από Βαυαρούς αξιωματούχους. • Μέλη: ο Άρμανσμπεργκ, πρωθυπουργός και υπουργός Εξωτερικών, ο Μάουρερ, αρμόδιος για την εκπαίδευση, τη δικαιοσύνη και την εκκλησία, και ο Χάιντεκ, υπεύθυνος για τις ένοπλες δυνάμεις. • Η Αντιβασιλεία θέλησε να οικοδομήσει ένα σύγχρονο, κατά τα δυτικά πρότυπα, εθνικό κράτος. • Στόχοι: εθνική ανεξαρτησία, βασιλική απολυταρχία και συγκεντρωτικό σύστημα διακυβέρνησης.
Διοίκηση Νομοί Πρωτεύουσα Στρατός	• Η διοίκηση του κράτους ήταν συγκεντρωτική. • Η Ελλάδα διαιρέθηκε σε 10 νομούς. • Η πρωτεύουσα μεταφέρθηκε το 1834 από το Ναύπλιο στην Αθήνα. • Ο στρατός βασίστηκε, αρχικά, στους περίπου 3.500 Βαυαρούς στρατιωτικούς. • Πολλοί Έλληνες αγωνιστές δεν έγιναν δεκτοί στις ένοπλες δυνάμεις του κράτους. • Αρκετοί από αυτούς στράφηκαν στη ληστεία.
Δικαιοσύνη Εκπαίδευση	• Η δικαιοσύνη αναδιοργανώθηκε, ιδρύθηκαν δικαστήρια και συντάχθηκαν νέοι νόμοι. • Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση: επταετούς διάρκειας αλληλοδιδασκτικά Δημοτικά σχολεία. • Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση: τριτάξια Ελληνικά σχολεία και τετρατάξια Γυμνάσια, που υπήρχαν στις πρωτεύουσες των νομών. • Επίσης, ιδρύθηκε, το 1837, Πανεπιστήμιο στην Αθήνα. • Το 1837 ιδρύθηκε και το Πολυτεχνικό Σχολείο, πρόδρομος του σημερινού Πολυτεχνείου. • Ωστόσο, η εκπαίδευση των κοριτσιών παρέμεινε παραμελημένη.
Εκκλησία	• Ελληνική εκκλησία=αυτοκέφαλη (χωρίστηκε από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως). • Επίσης, διατάχθηκε το κλείσιμο των μοναστηριών που είχαν μικρό αριθμό μοναχών.
Έλληνες και Αντιβασιλεία	• Αρχικά οι Έλληνες ήταν δύσπιστοι και στη συνέχεια αποκάλυπτα εχθρικοί. • Υπήρξαν συνωμοτικές κινήσεις, ενώ δεν έλειψαν και ανοιχτές εξεγέρσεις (Μεσσηνία, 1834).
Απόλυτη μοναρχία (1835-1843)	• Ανάληψη της διακυβέρνησης από τον Όθωνα (Μάιος 1835): η κατάσταση δεν άλλαξε. • Ο βασιλιάς προσπάθησε να περιορίσει την επιρροή των κομμάτων. • Ωστόσο, η πολιτική αυτή συνάντησε έντονες αντιδράσεις.
Η 3η Σεπτεμβρίου 1843	• Η οικονομική κατάσταση των αγροτών χειροτέρευε, στην ύπαιθρο αναπτυσσόταν η ληστεία. • Η Ελλάδα αδυνατούσε να εξοφλήσει τα δάνειά της, με αποτέλεσμα τον οικονομικό έλεγχο. • Οι στρατιωτικοί, από τα πρώτα θύματα των περικοπών, στράφηκαν εναντίον του Όθωνα.

- Έντονη πολιτική κινητοποίηση με πρωτεργάτες πολιτικούς όλων των κομμάτων.
- Η παραχώρηση συντάγματος θα απάλλαζε τη χώρα από τους Βαυαρούς και θα την ανακούφιζε από την οικονομική και κοινωνική κρίση.
- 2-3 Σεπτεμβρίου 1843: δυνάμεις της φρουράς της Αθήνας, πολλοί πολίτες (με επικεφαλής τον συνταγματάρχη Δημήτριο Καλλέργη και τον αγωνιστή του '21 Μακρυγιάννη) συγκεντρώθηκαν έξω από τα ανάκτορα (σημερινή Βουλή) και απαίτησαν από τον Όθωνα να παραχωρήσει σύνταγμα.
- Ο βασιλιάς, αν και αρχικά αρνήθηκε, υποχρεώθηκε τελικά να προκηρύξει εκλογές για Εθνοσυνέλευση, που θα ψήφιζε σύνταγμα.
- Έτσι, τελείωσε η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας του Όθωνα.

ΠΗΓΕΣ 17

<i>Δύο αντίθετες απόψεις για τον Ι. Καποδίστρια και το έργο του</i> α. Η άποψη του Ιωάννη Κωλέττη, αρχηγού του γαλλικού κόμματος Απομάκρυνε [ενν. ο Καποδίστριας] από τα πράγματα όλους τους αρχηγούς των Ελλήνων, όλους τους επιρροή έχοντας και όλους τους πεπαιδευμένους [...], κατέπατησεν [...] τα ψηφίσματα της εν Άργει Εθνοσυνελεύσεως, καταφρόνησε τα δίκαια του πολίτη, κατέτρεξε την ελευθεροτυπία, σύστησε και διοργάνωσε δικαστήρια καθ' όλην την έκτασιν εξηρημένα από την θέλησίν του· εμψύχωσε την κακοήθεια, την επιβουλήν, την προδοσία. Πηγή: Β. Κρεμμυδάς, Ο πολιτικός Ιωάννης Κωλέττης, Τυπωθήτω, Αθήνα 2000, σ. 165.	<i>Δύο αντίθετες απόψεις για τον Ι. Καποδίστρια και το έργο του</i> Απομάκρυνε από θέσεις εξουσίας όλους τους αρχηγούς των Ελλήνων, όλους όσους είχαν επιρροή και όλους τους μορφωμένους [...], καταπάτησε (παραβίασε) όσα ψήφισε η Εθνοσυνέλευση στο Άργος, περιφρόνησε τα δίκαια του πολίτη, κυνήγησε την ελευθεροτυπία, συγκρότησε και οργάνωσε δικαστήρια σε όλη τη χώρα τα οποία εξαρτώνταν από τη θέλησή του· ευνόησε την κακοήθεια, την επιθετικότητα, την προδοσία. Πηγή: Β. Κρεμμυδάς, Ο πολιτικός Ιωάννης Κωλέττης, Τυπωθήτω, Αθήνα 2000, σ. 165.
β. Η άποψη του Εϋνάρδου, φιλέλληνα συνεργάτη του Καποδίστρια Ο ενάρετος ανήρ [...] όστις εθυσίασε το παν διά την πατρίδα του, απέθανε θύμα ιδιαιτέρας εκδικήσεως [...]. Οι Έλληνες πάσης φατρίας θέλουν γνωρίσει αργότερα την αμέτρητον ζημίαν, την οποίαν υπέφερον, θέλουν ιδεί εντός ολίγου, ότι δεν υπάρχει άνθρωπος ικανός ν' αναπληρώση την έλλειψιν του Κόμητος Καποδίστρια, και όταν εξετάσουν όλα όσα έπραξε διά την πατρίδα του, θέλουν τον αναγνωρίσει ως τον αγαθώτερον άνθρωπον. Πηγή: Ιστορία του ελληνικού έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμ. ΙΒ', σ. 562.	β. Η άποψη του Εϋνάρδου, φιλέλληνα συνεργάτη του Καποδίστρια Ο ενάρετος (με αρετές) άνδρας ο οποίος θυσίασε τα πάντα για την πατρίδα του, έπεσε θύμα ιδιαίτερης εκδίκησης [...]. Οι Έλληνες κάθε κόμματος θα μάθουν αργότερα την ανυπολόγιστη ζημιά, την οποία έπαθαν, θα δουν σύντομα ότι δεν υπάρχει άνθρωπος ικανός να αναπληρώσει την έλλειψη του Κόμη Καποδίστρια και όταν εξετάσουν όλα όσα έκανε για την πατρίδα του, θα αναγνωρίσουν ότι ήταν ο πιο ενάρετος άνθρωπος. Πηγή: Ιστορία του ελληνικού έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμ. ΙΒ', σ. 562.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

17

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη λέξη.

Ο εκλέχτηκε κυβερνήτης της Ελλάδας από την Εθνοσυνέλευση της (άνοιξη 1827) και στις αρχές του 1828 ήρθε στο

2. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (μία είναι η σωστή).

Ο Καποδίστριας έκοψε το νόμισμα:	Στις 12/09/1829 δόθηκε η τελευταία μάχη της Επανάστασης:	Το 1831 τα δύο μεγαλύτερα πλοία ανατίνανε ο:
A. Δραχμή	A. στην Αθήνα	A. Α. Μιαούλης
B. Ευρώ	B. στη Λάρισα	B. Κ. Κανάρης
Γ. Φοίνικας	Γ. στην Πελοπόννησο	Γ. Π. Κουντουριώτης
Δ. Φράγκο	Δ. στην Πέτρα της Βοιωτίας	Δ. Δ. Παπανικολής

3. Να σημειώσετε Σωστό ή Λάθος δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου.

	Περίοδοι Λόγου	Σωστό/Λάθος
1	Όταν ο Καποδίστριας ήρθε στην Ελλάδα μοιράστηκε την εξουσία (με στρατιωτικούς και προκρίτους).	
2	Ο Καποδίστριας εισήγαγε νέες μεθόδους καλλιέργειας και νέα προϊόντα.	
3	Το ελληνικό κράτος μετά την ανεξαρτησία του περιελάμβανε την Ήπειρο.	
4	Ο Κυβερνήτης δολοφονήθηκε από Άγγλους στρατιώτες.	
5	Ο Καποδίστριας ίδρυσε τον Λόχο των Ευελπίδων.	

4. Αντιστοιχήστε τα Στοιχεία της Στήλης Α με τις πληροφορίες της Στήλης Β.

	Στήλη Α	Αντιστοίχιση	Στήλη Β
1	Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας	1	α. Η Ελλάδα διεύρυνε τα σύνορά της.
2	Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης	2	β. Όρισε τον Ι. Καποδίστρια κυβερνήτη της Ελλάδας
3	Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας	3	γ. Έδωσε όλες τις εξουσίες στον Ι. Καποδίστρια
4	Δ Εθνοσυνέλευση (Άργος)	4	δ. Η Ελλάδα αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητο κράτος.

18

5. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη λέξη.

Όρισαν, λοιπόν, βασιλιά της Ελλάδας τον, τον 17χρονο γιο του βασιλιά της Λουδοβίκου Α' (συνθήκη του Λονδίνου, 1832). Το πολίτευμα ορίστηκε να είναι απόλυτη

6. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (μία είναι η σωστή).

Μέχρι να ενηλικιωθεί ο Όθων ανέλαβε την εξουσία η:	Οι Έλληνες ήταν απέναντι στην Αντιβασιλεία:	Η Αντιβασιλεία έδωσε την εξουσία στον Όθωνα το:
A. Αντιβασιλεία	A. φιλικοί	A. 1833
B. Αντικυβερνητική	B. εχθρικοί	B. 1834
Γ. Αντιβαυαρική	Γ. ουδέτεροι	Γ. 1835
Δ. Αντιπροεδρική	Δ. επιφυλακτικοί	Δ. 1836

7. Να σημειώσετε Σωστό ή Λάθος δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου.

	Περίοδοι Λόγου	Σωστό/Λάθος
1	Η Ελλάδα διαιρέθηκε σε 11 νομούς.	
2	Ο Όθων όταν ήρθε στην Ελλάδα ανέλαβε αμέσως την εξουσία.	
3	Ο Όθων μετά την εξέγερση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 δεν έδωσε Σύνταγμα στους εξεγερμένους.	
4	Η Ελληνική Εκκλησία ανακηρύχθηκε αυτοκέφαλη.	
5	Το 1839 η πρωτεύουσα μεταφέρθηκε από το Ναύπλιο στην Αθήνα.	

8. Αντιστοιχήστε τα Στοιχεία της Στήλης Α με τις πληροφορίες της Στήλης Β.

	Στήλη Α	Αντιστοίχιση	Στήλη Β
1	Συνθήκη του Λονδίνου	1	α. Ο Όθων έχει όλες τις εξουσίες
2	Αντιβασιλεία	2	β. Οι Έλληνες αποκτούν Σύνταγμα
3	3 ^η Σεπτεμβρίου	3	γ. Ο Όθων ορίζεται βασιλιάς της Ελλάδας
4	Απόλυτη Μοναρχία	4	δ. Ο Όθων είναι ανήλικος, άλλοι διοικούν στη θέση του